

การพัฒนา รูปแบบการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
ของอาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
และพยาบาลโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

Development of Breastfeeding Promotion Models for Instructors
Faculty of Nursing, Chiang Mai University
and Nurses Maharaj Nakorn Chiang Mai Hospital

กรรณิการ์	กันธะรักษา	Ph.D.*	Kannika	Kantaruksa	Ph.D.*
นันทพร	แสนศิริพันธ์	Ph.D.**	Nantaporn	Sansiriphun	Ph.D. **
ปิยะภรณ์	ประสิทธิ์วัฒนเสรี	M.P.H.***	Piyaporn	Prasitwattanaseree	M.P.H.***

บทคัดย่อ

นมแม่ให้สารอาหารที่เหมาะสมสำหรับทารก มีประโยชน์ต่อสุขภาพ รวมทั้งมีภูมิคุ้มกันต่อการติดเชื้อ แม่คนไทยมีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่ำซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ ความสำเร็จอย่างยั่งยืนของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต้องการการส่งเสริมจากบุคลากรสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพยาบาล การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของอาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของอาจารย์ และพยาบาล และ 3) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยอาจารย์พยาบาลจำนวน 11 คน พยาบาลจำนวน 83 คน และสตรีตั้งครรภ์จำนวน 125 คน รวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มที่ใช้แนวคำถาม การประชุมกลุ่ม การใช้แบบสอบถามความรู้และทัศนคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดี่ยวที่พัฒนาโดยคณะผู้วิจัย และ การใช้แบบสอบถามการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดี่ยวของโบว์ชมพู บุตรแสงดี (2554) วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพรรณนา สถิติทดสอบแมนวิทนี ยู และสถิติทดสอบพิชเซอร์

* รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Associate Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University
** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Assistant Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University
*** อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Instructor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University

ผลการวิจัย พบว่า

รูปแบบการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของอาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ และพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ เป็นรูปแบบที่เน้นการพัฒนาความรู้ และ ทักษะในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

ภายหลังการใช้รูปแบบการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กลุ่มอาจารย์มีคะแนนเฉลี่ยของ ความรู้และทัศนคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยุติสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการส่งเสริมการเลี้ยง ลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยุติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

ภายหลังการใช้รูปแบบการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กลุ่มพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยของความ รู้และทัศนคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยุติสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วย นมแม่อย่างเดียวยุติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

สตรีที่ได้รับการดูแลโดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีสัดส่วนในการเลี้ยง ลูกด้วยนมแม่อย่างเต็มที่ 24 ชั่วโมงก่อนจำหน่ายจากโรงพยาบาลสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

ผลการศึกษาครั้งนี้ได้รูปแบบการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำหรับอาจารย์ และพยาบาล ซึ่ง รูปแบบการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จะช่วยให้อาจารย์และพยาบาลสามารถพัฒนาคุณภาพและ ประสิทธิภาพของการดูแลสตรีตั้งครรภ์ คลอด และหลังคลอด และหวังว่าผลการศึกษาจะมีคุณค่าสำหรับ การปฏิบัติการพยาบาล การศึกษา และการวิจัย

คำสำคัญ: อาจารย์พยาบาล พยาบาล รูปแบบการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

Abstract

Breast milk provides the optimal nutrition for infants and offers health benefits as well as immunity from infections. The low exclusive breastfeeding rate among Thai mothers is a significant problem. Success and sustained exclusive breastfeeding needs promoting from health care providers, especially nurses. The purpose of this participatory action research (PAR) was to 1) generate models of breastfeeding promotion for instructors, Faculty of Nursing, Chiang Mai University and nurses, Marharaj Nakorn Chiang Mai Hospital, 2) study the effectiveness of using the emergent models focused on instructors and nurses, and 3) study the effectiveness of implementing breastfeeding promotion program, Marharaj Nakorn Chiang Mai Hospital. The study samples consisted of 11 instructors, 83 nurses and 125 pregnant women. Data were collected by focus group with an interview guide, group meeting, a knowledge and attitude on promoting of breast feeding questionnaire developed by the researchers and exclusive breast

feeding questionnaire developed by Bowchompoo Budsangdee (2011). Data were analyzed using descriptive statistics, Mann-Whitney Test, and Fisher's exact probability test.

The results of this research were:

The models of breastfeeding promotion for instructors, Faculty of Nursing, Chiang Mai University and nurses, Marharaj Nakorn Chiang Mai Hospital, emphasize improving knowledge and skill regarding breastfeeding promotion.

After receiving the models of breastfeeding promotion, instructors had a significantly higher mean score of knowledge and attitude regarding breastfeeding promotion than before receiving the model ($p < 0.05$).

After receiving the models of breastfeeding promotion, nurses had a significantly higher mean score of knowledge and attitude regarding breastfeeding promotion than before receiving the model ($p < 0.001$).

Women who received the breastfeeding promotion program had significantly higher proportion of exclusive breastfeeding in 24 hours before discharge than that of women who received usual nursing care ($p < 0.05$).

The findings of this study provide breastfeeding promotion models for instructors and nurses. The models will enable instructors and nurses to improve the quality and efficiency of care to the pregnant, parturient and postpartum women. Hopefully, the findings of this study will be valuable for nursing practice, education, and research.

Key words: Nursing Instructors, Nurses, Breastfeeding Promotion Models